

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСОБЛИВИХ УМОВАХ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія та педагогіка вищої школи»

професійний обов'язковий освітній компонент
за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053
«Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 року.

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Психологія та педагогіка вищої школи»

2024 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація (опис) навчальної дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія та педагогіка вищої школи» (професійний обов'язковий освітній компонент ОК 07 освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія») спрямовані на формування уявлень про систему вищої школи, професійну адаптацію до науково-педагогічної діяльності в процесі включення до професійної спільноти. Отримані знання допомагають розвинути практичні вміння, що забезпечують кваліфіковане виконання своїх професійних обов'язків, психологічну та особистісну готовність до виконання професійних обов'язків в науково-педагогічній діяльності.

Даний освітній компонент передбачає теоретичне і практичне оволодіння здобувачами вищої освіти системою знань про основи науково-педагогічної діяльності та навичок управління аудиторією в процесі викладання матеріалу, а також управління групою динамікою в професійній спільноті.

Навчальна дисципліна передбачає розширення педагогічних та психологічних знань у сфері освітньої діяльності, що сприятиме формуванню належної професійної компетентності в професійній діяльності.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Назаров Олег Олександрович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах соціально-психологічного факультету, кандидат психологічних наук, професор.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 441. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	nazarov@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- соціальна психологія; - педагогіка; - психологія професійної діяльності.
Професійні здібності	- супервізія для психологів-практиків, соціальних працівників та працівників кадрових органів
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Назаров О.О. Психологія діяльності рятувальника: зміст та проблеми для обговорення. Проблеми екстремальної та кризової психології, 2022. № 4(2). С. 30-37. http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/16953 Yurchynska H., Ananova I., Nazarov O., Salnikova T., Martynets L. Provision of qualified psychological assistance as a result of crisistraumatic events. AD ALTA: journal of interdisciplinary research. Vol. 12, Issue 2, Special Issue XXXI., MAGNANIMITAS Assn / Hradec Kralove, The Czech Republic, 2022. P. 94-99.

	<p>http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120231/papers/A_17.pdf</p> <p>Назаров О.О., Коваль С.М., Кучеренко С.М. Теоретико-практичні аспекти організації психологічної підготовки майбутнього офіцера технічного профіля до діяльності в особливих умовах // Габітус. Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. –Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Випуск 18, Том 1. -С. 86-90. Назаров О.О., Кучеренко С.М., Кучеренко Н.С.</p>
--	--

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/time-table/teacher?id=466>)

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 16.00 в кабінеті № 434. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: формування у здобувача вищої освіти системи знань основ педагогіки і психології вищої школи, психологічних та педагогічних особливостей діяльності здобувачів вищої освіти.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	загальна обов'язкова
Рік підготовки	1-й
Семестр	2-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	8
- практичні заняття (годин)	
- семінарські заняття (годин)	2
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проект (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	

- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни - немає.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційнокомунікаційних технологій	ПРН 01
Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.	ПРН 06
Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.	ПРН 07

- формування у здобувачів вищої освіти наступних очікуваних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та спеціальні)	ЗК, ПК
Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.	СК 01
Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.	СК 05
Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.	СК 09

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Основи педагогіки вищої школи.

Тема 1.1. Стан та перспективи сучасної вищої освіти.

Тема 1.2. Дидактичні основи педагогічного процесу у вищій школі.

Тема 1.3. Інновації в системі педагогічної освіти.

МОДУЛЬ 2. Основи психології вищої школи.

Тема 2.1. Загальні основи психології.

Тема 2.2. Загальні поняття психології вищої школи.

Тема 2.3. Психологічні особливості діяльності викладача вищої школи.

Тема 2.4. Гендерні особливості освітньої діяльності в закладах вищої освіти.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Денна (вечірня) форма навчання					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		семінарські (практичні) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота	
2 - й семестр						
Модуль 1. Основи педагогіки вищої школи.						
Тема 1.1. Стан та перспективи сучасної вищої освіти.	14	1			13	
Тема 1.2. Дидактичні основи педагогічного процесу у вищій школі.	14	1			13	
Тема 1.3. Інновації в системі педагогічної освіти.	12	1			11	
Разом за модулем 1	40	3			37	
Модуль 2. Основи психології вищої школи.						
Тема 2.1. Загальні основи психології.	10	1			9	
Тема 2.2. Загальні поняття психології вищої школи.	10	1			9	
Тема 2.3. Психологічні особливості діяльності викладача вищої школи.	14	2			12	
Тема 2.4. Гендерні	16	1	2		13	

особливості освітньої діяльності в закладах вищої освіти						
Разом за модулем 2	50	5	2		43	
Разом	90	8	2		80	

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гендерні особливості освітньої діяльності в закладах вищої освіти	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань.

Модуль 1.

1. Структура вищої освіти. Сутність ступеневої освіти. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.
2. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті.
3. Закон України про вищу освіту. Основні принципи розвитку вищої освіти.
4. Системний, комплексний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи до організації навчально-виховного процесу у вищій школі.
5. Основні етапи розвитку педагогіки як науки.
6. Класифікація педагогічних явищ.
7. Загальне уявлення про дидактику: її суть, принципи та методи.
8. Дидактичні моделі змісту навчання.
9. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі.
10. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі.
11. Комплексні форми організації навчання.
12. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення.
13. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів та програм.
14. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційні процеси в системі освіти
15. Поняття та сутність педагогічних та освітніх технологій.
16. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування.
17. Сучасне традиційне навчання.
18. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.
19. Сутність модульної технології навчання.
20. Основи теорії виховання. Системи та методи виховання.
21. Особливості виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу.
22. Методи, організаційні форми й засоби виховної роботи у вищій школі.
23. Позааудиторна робота викладача вищої школи.

24. Теоретико-методичні засади сучасної концепції виховання здобувачів вищої освіти.

25. Система ECTS: представлення освітніх програм у кредитних одиницях та система оцінювання.

26. Особливості організації навчального процесу у вищому навчальному закладі відповідно до Болонської декларації.

27. Тьютор та його діяльність.

Модуль 2.

1. Предмет, об'єкт та завдання психології вищої школи.

2. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології.

3. Психологічний аспект державних стандартів вищої освіти.

4. Психологія навчальної групи

5. Проблема адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу.

6. Проблема мотивації навчання у вищій школі.

7. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу.

8. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.

9. Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.

10. Психологічні особливості формування професійної спрямованості студентів у вищій школі.

11. Особливості формування професійної самосвідомості особистості.

12. Психологічні умови формування професійних здібностей.

13. Самоактуалізація особистості у вищих навчальних закладах.

14. Поняття про діяльність та її психологічну структуру. Праця як цілеспрямована діяльність людини. Репродуктивна, продуктивна, творча праця.

15. Професіограма викладача вищої школи: сутність, компоненти.

16. Психологічні вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи.

17. Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості розвитку.

18. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача.

19. Психологічний аналіз видів спілкування у вищому навчальному закладі.

20. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення.

21. Проблеми емпатії у професійній діяльності викладача.

22. Комунікативна культура викладача вищої школи.

23. Роль викладача у створенні сприятливого клімату у групі.

24. Педагогічний менеджмент.

25. Сутність професійної діяльності та самоменеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах**: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, модульні

контрольні роботи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі **методи навчання і викладання**:

- методи навчання за джерелами набуття знань: лекція, пояснення, бесіда, обговорення матеріалу що вивчається;
- наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження);
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається, а саме проблемний виклад та частково-пошуковий;
- робота з навчально-методичною літературою та із використанням технічних ресурсів;
- самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційований залік, індивідуальні завдання, есе, реферати, доповіді тощо.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування; виступів на семінарських заняттях, виконання індивідуальних завдань; виконання модульних контрольних робіт тощо.

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни		Види навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль					
Модуль 1	лекції*		3	0	0
	семінарські заняття		0	4	0
	модульний контроль*		1	25	25
Разом за модуль 1					25
Модуль 2	лекції*		6	0	0
	семінарські заняття		1	0	0
	модульний контроль*		1	25	25
Разом за модуль 2					25

Разом за поточний контроль	50
II. Індивідуальна самостійна робота	10
III. Екзамен	40
Разом за всі види навчальної роботи	100

* – види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Поточний контроль

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти, які дозволяють отримати додаткові бали:

10 балів – тему розкрито в повному обсязі, всі положення обґрунтовані, є самостійні судження;

8 бали - тему розкрито в основному, визначення та аргументація взяті з конспекту та основної навчальної літератури;

6 бали – тему розкрито не повністю, матеріал повторює положення з лекції, приклади знайдені самостійно та інтерпретовані правильно;

4 бали – тему розкрито недостатньо та поверхнево, матеріал повторює положення лекції, приклади з лекції, розуміння недостатньо чітке;

1 бал – тему розкрито фрагментарно, приклади не наведені, або не є достатньо зрозумілими здобувачеві;

0 балів – завдання, передбачене на індивідуальну самостійну роботу, здобувачем не виконане.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем з нижченаведеного переліку або індивідуальну темою погоджену з викладачем та самостійно виконати поглиблене дослідження. Результати дослідження оформити звітом у формі есе, реферату або презентації. При написанні есе доцільним буде скористатись порадами за посиланням: <https://zno.if.ua/?p=985>.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньопредметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), вміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Модульний контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульних контрольних робіт у формі есе за модулями 1 та 2.

Нарахування балів за виконання модульної контрольної роботи до 25 балів.

25-20 балів - дані відповіді на два питання із дотриманням всіх вимог до виконання;

19-12 балів - дана відповідь на одне питання із дотриманням всіх вимог до виконання та надано відповідь з помилками на друге питання;

11-8 балів - дана відповідь на одне питання із дотриманням всіх вимог до виконання;

7-4 бали - відповіді дані частково із помилками;

3-2 бали - відповіді дано поверхнево, що відображує тільки уявлення про знання.

0 балів - відповідь відсутня.

Модульна контрольна робота є складовою контролю і здійснюється за рахунок самостійної роботи в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох питань. У відповіді на поставленні питання здобувачі вищої освіти повинні відобразити володіння навчальним матеріалом, зокрема, вміння застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, проявляючи особисту позицію щодо них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Перелік питань для підготовки до модульних контрольних робіт:

Модуль 1.

1. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи.
2. Структура вищої освіти. Сутність ступеневої освіти. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Закон про вищу освіту.
4. Основні принципи розвитку вищої освіти.
5. Системний, комплексний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи до організації навчально-виховного процесу у вищій школі.
6. Державні стандарти вищої освіти.
7. Призначення та основні принципи ліцензування, атестації та акредитації вищих навчальних закладів.
8. Структура стандарту вищої освіти.
9. Психологічна наука та її методологія.
10. Основні напрямки сучасної психології.
11. Структура сучасної психології.
12. Основні групи психічних явищ.
13. Об'єкт та предмет педагогічної науки.
14. Основні етапи розвитку педагогіки як науки.
15. Класифікація педагогічних явищ.
16. Основні поняття педагогіки.
17. Основні принципи педагогіки.
18. Загальне уявлення про дидактику: її суть, принципи та методи.
19. Дидактичні моделі змісту навчання.
20. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі.
21. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі.

22. Лекції та методики їх виконання.
23. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
24. Комплексні форми організації навчання.
25. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення.
26. Самостійна робота студентів.
27. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів та програм.
28. Сутність педагогічної інноватики.
29. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційні процеси в системі освіти
30. Поняття та сутність педагогічних та освітніх технологій.
31. Основні якості сучасних педагогічних технологій.
32. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування.
33. Класифікація педагогічних технологій.
34. Сучасне традиційне навчання.
35. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.
36. Сутність модульної технології навчання.
37. Навчальний модуль і його методичне забезпечення
38. Основи теорії виховання. Системи та методи виховання.
39. Особливості виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу.
40. Теоретико-методичні засади сучасної концепції виховання здобувачів вищої освіти.
41. Методи, організаційні форми й засоби виховної роботи у вищій школі.
42. Професійні та виховні аспекти діяльності випускника вищої школи у трудовому колективі. Види виховання у вищій школі.
43. Позааудиторна робота викладача вищої школи.
44. Цілі та завдання Болонської декларації. Заходи, спрямовані на формування загальноєвропейського простору вищої освіти.
45. Система ECTS: представлення освітніх програм у кредитних одиницях та система оцінювання.
46. Особливості організації навчального процесу у вищому навчальному закладі відповідно до Болонської декларації: форми навчання, методичне забезпечення.
47. Тьютор та його діяльність.

Модуль 2.

1. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи.
2. Педагогічні здібності викладача та можливості розвитку.
3. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача.
4. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача.
5. Комунікативна культура викладача вищої школи.
6. Роль викладача у створенні сприятливого клімату у групі.

7. Педагогічний менеджмент.
8. Сутність професійної діяльності та самоменеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти.
9. Предмет, об'єкт та завдання психології вищої школи.
10. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології.
11. Психологічний аспект державних стандартів вищої освіти.
12. Методологія та методи психології вищої школи.
13. Загальна психологічна характеристика юнацького віку.
14. Психологія навчальної групи
15. Психологічні аспекти підготовки старшокласників до вибору професії та навчання у вищому закладі освіти.
16. Психологічні аспекти професійного самовизначення.
17. Психологічні аспекти профвідбору у вищі навчальні заклади.
18. Проблема адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу.
19. Проблема мотивації навчання у вищій школі.
20. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу.
21. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
22. Психологічні основи формування професійного системного мислення.
23. Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності.
23. Психологічна структура особистості.
24. Характеристика типів акцентуації.
25. Психологічні особливості формування професійної спрямованості студентів у вищій школі.
26. Особливості формування професійної самосвідомості особистості.
26. Психологічні умови формування професійних здібностей.
27. Самоактуалізація особистості у вищих навчальних закладах.
28. Психологічна структура діяльності.
29. Поняття про діяльність та її психологічну структуру. Види діяльності.
30. Праця як цілеспрямована діяльність людини. Репродуктивна, продуктивна, творча праця.
31. Професіограма викладача вищої школи: сутність, компоненти.
32. Психологічні вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи.
33. Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості розвитку.
34. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача.
36. Психологічний аналіз видів спілкування у вищому навчальному закладі.
36. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення.
37. Проблеми емпатії у професійній діяльності викладача.

Підсумковий контроль.

Здійснюється шляхом підрахунку сумарної кількості балів, отриманих разом за

всі види навчальної роботи та накопичених протягом семестру, за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться у формі **усного екзамену**, результати якого у балах від 0 до 40 входять до загального підсумкового контролю.

Кожен варіант екзаменаційного білету складається з двох питань. Відповіді на поставленні питання слухачів повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені:

32-40 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст питань;

25-31 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст поставлених питань. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

18-24 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

10-17 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкритий зміст питань та завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1-9 балів – частково володіє навчальним матеріалом, відповіді загальні, допущено при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту питань.

Перелік питань для підготовки до екзамену:

1. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи.

2. Структура вищої освіти. Сутність ступеневої освіти. Мета, завдання та зміст вищої освіти в Україні.

3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Закон про вищу освіту.

4. Основні принципи розвитку вищої освіти.

5. Системний, комплексний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи до організації навчально-виховного процесу у вищій школі.

6. Державні стандарти вищої освіти.

7. Призначення та основні принципи ліцензування, атестації та акредитації вищих навчальних закладів.

8. Структура стандарту вищої освіти.

9. Психологічна наука та її методологія.

10. Основні напрямки сучасної психології.
11. Структура сучасної психології.
12. Основні групи психічних явищ.
13. Об'єкт та предмет педагогічної науки.
14. Основні етапи розвитку педагогіки як науки.
15. Класифікація педагогічних явищ.
16. Основні поняття педагогіки.
17. Основні принципи педагогіки.
18. Загальне уявлення про дидактику: її суть, принципи та методи.
19. Дидактичні моделі змісту навчання.
20. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі.
21. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі.
22. Лекції та методики їх виконання.
23. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
24. Комплексні форми організації навчання.
25. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення.
26. Самостійна робота студентів.
27. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів та програм.
28. Сутність педагогічної інноватики.
29. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Інноваційні процеси в системі освіти
30. Поняття та сутність педагогічних та освітніх технологій.
31. Основні якості сучасних педагогічних технологій.
32. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування.
33. Класифікація педагогічних технологій.
34. Сучасне традиційне навчання.
35. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.
36. Сутність модульної технології навчання.
37. Навчальний модуль і його методичне забезпечення
38. Основи теорії виховання. Системи та методи виховання.
39. Особливості виховної роботи зі студентами вищого навчального
40. закладу.
41. Теоретико-методичні засади сучасної концепції виховання здобувачів вищої освіти.
42. Методи, організаційні форми й засоби виховної роботи у вищій школі.
43. Професійні та виховні аспекти діяльності випускника вищої школи у трудовому колективі. Види виховання у вищій школі.
44. Позааудиторна робота викладача вищої школи.
45. Цілі та завдання Болонської декларації. Заходи, спрямовані на формування загальноєвропейського простору вищої освіти.
46. Система ECTS: представлення освітніх програм у кредитних одиницях та система оцінювання.
47. Особливості організації навчального процесу у вищому навчальному закладі

відповідно до Болонської декларації: форми навчання, методичне забезпечення.

48. Тьютор та його діяльність.
  49. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи.
  50. Педагогічні здібності викладача та можливості розвитку.
  51. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача.
  52. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача.
  53. Комунікативна культура викладача вищої школи.
  54. Роль викладача у створенні сприятливого клімату у групі.
  55. Педагогічний менеджмент.
  56. Сутність професійної діяльності та самоменеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти.
  57. Предмет, об'єкт та завдання психології вищої школи.
  58. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології.
  59. Психологічний аспект державних стандартів вищої освіти.
  60. Методологія та методи психології вищої школи.
  61. Загальна психологічна характеристика юнацького віку.
  62. Психологія навчальної групи
  63. Психологічні аспекти підготовки старшокласників до вибору професії та навчання у вищому закладі освіти.
  64. Психологічні аспекти професійного самовизначення.
  65. Психологічні аспекти профвідбору у вищі навчальні заклади.
  66. Проблема адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу.
  67. Проблема мотивації навчання у вищій школі.
  68. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу.
  69. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
  70. Психологічні основи формування професійного системного мислення. 23.
- Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої
71. професійної діяльності.
  72. Психологічна структура особистості.
  73. Характеристика типів акцентуації.
  74. Психологічні особливості формування професійної спрямованості студентів у вищій школі.
  75. Особливості формування професійної самосвідомості особистості.
  76. Психологічні умови формування професійних здібностей.
  77. Самоактуалізація особистості у вищих навчальних закладах.
  78. Психологічна структура діяльності.
  79. Поняття про діяльність та її психологічну структуру. Види діяльності.
  80. Праця як цілеспрямована діяльність людини. Репродуктивна, продуктивна, творча праця.
  81. Професіограма викладача вищої школи: сутність, компоненти.
  82. Психологічні вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи.
  83. Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості розвитку.

84. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача.

85. Психологічний аналіз видів спілкування у вищому навчальному закладі.

86. Психологічний аналіз конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання та вирішення.

87. Проблеми емпатії у професійній діяльності викладача.

Політика викладання навчальної дисципліни

Політика відвідування аудиторних занять (особиста присутність студента): відвідування занять є обов'язковим компонентом в системі вивчення курсу, набуття загальних та фахових компетентностей (відвідування лекцій та практичних занять). За об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, стажування, мобільність, індивідуальний графік, інше) аудиторні види занять та завдань можуть бути трансформовані в систему дистанційного навчання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання), до яких має бути виконано певне завдання. За наявності поважних причин (відповідно до інформації, яку надано деканатом) здобувач має право на складання індивідуального графіку вивчення окремих тем дисципліни. Роботи, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел у проектних завданнях. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Закон України «Про вищу освіту». Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Психологія вищої школи : підручник / О. І. Власова, В. А. Семиченко, С. Ю. Пащенко, Я. Г. Невідома / за ред. О. І. Власової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2015. – 405 с. Електронний ресурс: <https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/vlasovoyi-o.-i.-2015-psyhologiya-vyshhoyi-shkoly.pdf>

3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник 2-вид. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко – К.: ЦУЛ, 2014.

4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрів і аспірантів. / Л.Г. Подоляк, В.І. Юрченко – К.: ТОВ «Філ-студія», 2008. Електронний ресурс: [https://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BA_%D0%9B.%D0%93.,%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92.%D0%86._%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_\(%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA\)](https://www.psyh.kiev.ua/%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D1%8F%D0%BA_%D0%9B.%D0%93.,%D0%AE%D1%80%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92.%D0%86._%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D0%B2%D0%B8%D1%89%D0%BE%D1%97_%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8_(%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA))
5. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / А.І. Кузьмінський – К.: Знання, 2010. Електронний ресурс: <http://www.info-library.com.ua/books-book-105.html>
6. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с. Електронний ресурс: https://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/9689/Pedahohika%20vyshchoi%20shkoly_KhNUVS_2020_tityl%2Bzmist.pdf?sequence=3&isAllowed=y
7. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / Ортинський В.Л. – К.: ЦУЛ, 2009. Електронний ресурс: <https://westudents.com.ua/knigi/351-pedagogka-vischo-shkoli-ortinskiy-vl.html>
8. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с. Електронний ресурс: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник – 2-ге вид., доп./ М.М. Фіцула – К.: Академвидав, 2014. Електронний ресурс: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWVpbnxhbm5haWxjaGVua28xOTkyfGd4OjQxZmVjNDUwNTA0ZGU0ZTU>
10. Джеджула О.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник [Електронний ресурс]. – Вінниця: ВНАУ, 2020. – 208 с. Електронний ресурс: <http://repository.vsau.org/getfile.php/27268.pdf>
11. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Харків: Стильна типографія, 2018. – 289 с. [Електронний ресурс]. Електронний ресурс: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/4929/1/NP_VVSh_2018.pdf
12. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. – Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015 –224с. Електронний ресурс: <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fcd3d3994b>
13. Козлова Г.М.. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. –Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014 – 200с. Електронний ресурс: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/navchalnij_posibnik-metodika_vikladannya_u_vishnij_shkoli.pdf

14. Бойко Є.М. Сучасний стан і напрямки реформування системи вищої освіти / Є. М. Бойко. – К:Фінанси України. – 1999. - №9. – с.46-52.

15. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. посіб. для слухачів закл. підвищ. каліф. системи вищ. освіти / Я. Я. Болюбаш. – К.:ВВП"Компас". 1997. – с.64.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>
2. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>
3. Психологічна бібліотека Псі-фактор: <http://psyfactor.org>
4. Наукова бібліотека Національного педагогічного університету ім. М.П.Драгоманова: <http://hklub.npu.edu.ua/>

Розробник: професор кафедри
психології діяльності в особливих умовах

Олег НАЗАРОВ